

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В. ДОКУЧАЄВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківського національного аграрного
університету ім. В. В. Докучаєва

професор О. УЛЬЯНЧЕНКО

« 08 » лютого 2019 р.

ПРОГРАМА

**додакового фахового вступного випробування за другим (магістерським)
рівнем (для вступників на основі диплома бакалавра, спеціаліста,
магістра) зі спеціальності 193 «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»**

ПРОГРАМА

додаткового фахового вступного випробування

1. Державний земельний кадастр

Поняття державного земельного кадастру. Принципи ведення державного земельного кадастру. Предмет і методи земельного кадастру. Роль земельного кадастру у регулюванні земельних відносин в Україні.

Законодавча, нормативно-правова та методична основа ведення державного земельного кадастру в Україні. Формування нових земельних відносин та зміна відносин земельної власності і землекористування протягом здійснення земельної реформи. Земельний кадастр, як основоположна база формування нових земельних відносин. Становлення і розвиток системи державного земельного кадастру.

Облік земель сільських населених пунктів, їх стан і фактичне використання. Класифікація земель населених пунктів. Облік особистих підсобних господарств, присадибних ділянок громадян та ін. Ведення поточного земельного кадастру на всій території в межах населеного пункту. Земельно-кадастрова документація, її значення та зміст.

Природно-сільськогосподарське районування території України. Поняття, завдання та зміст бонітування ґрунтів. Об'єкт, предмет і критерії бонітування ґрунтів. Розвиток науково-методичних положень бонітування ґрунтів. Збір і обробка інформації про властивості ґрунтів, що враховуються при бонітуванні. Кадастровий гектар та умови його розрахунку. Порядок складання шкал бонітування ґрунтів. Зміст документації з бонітування ґрунтів.

Поняття, завдання, зміст, об'єкт, предмет, одиниця та критерії економічної оцінки земель. Методологічні основи оцінки земель. Земельно-оціночне районування на території України. Підготовчі роботи при економічній оцінці та обробка вихідної економіко-статистичної інформації. Методика проведення економічної оцінки земель. Складання шкал економічної оцінки земель. Загальні положення внутрігосподарської економічної оцінки земель її показників та їх аналіз. Документація з внутрігосподарської оцінки земель.

2. Землеустрій

Поняття землеустрою. Предмет метод та принципи проведення землеустрою. Значення раціонального використання та охорони земель та екологічнобезпечної системи землекористування. Склад сільськогосподарських земель та їх якісний стан. Стан землекористування сільськогосподарських підприємств

Продуктивне використання земель, його характеристика. Системи і способи використання сільськогосподарських угідь. Пріоритет сільськогосподарського використання земель. Принципи раціонального використання земель.

Поняття про землеустрій сільськогосподарських підприємств, його мета, завдання і зміст. Роль землеустрою щодо територіальної організації виробництва і раціонального використання земель.

3. Планування використання та охорони земель

Основні завдання планування використання та охорони земель. Загальнодержавні та регіональні програми використання і охорони земель. Схеми землеустрою ТЕО використання та охорони земель. Критерії та показники пропозицій (заходів) з покращання використання та охорони земель. Природно-сільськогосподарське, еколого-економічне і ерозійне районування земель. Зонування територій.

4. Землевпорядна документація

Документація із землеустрою та її зміст. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою. Зміст проектної документації. Графічні та текстові частини проекту. Кошторисні розрахунки. Правове оформлення проекту. Технічне оформлення проекту.

5. Поняття, зміст і завдання організації угідь

Задачі та зміст організації угідь. Поняття про земельні угіддя. Класифікація угідь. Структура угідь у різних природно-сільськогосподарських зонах країни. Інвестиційна привабливість угідь з точки зору суспільних і комерційних цілей. Основні вимоги до організації угідь.

6. Еколого-економічне обґрунтування організації угідь

Використання результатів оцінювання земель для обґрунтування заходів з трансформації і поліпшення угідь. Еколого-економічне обґрунтування проекту. Встановлення складу і співвідношення (структури) сільськогосподарських угідь відповідно до регіональних нормативів. Збереження і створення культурних ландшафтів. Оптимізація структури угідь. Врахування площ під багаторічні насадження. Розміщення зрошуваних пасовищ. Протиерозійні лісомеліоративні заходи. Водоохоронні зони внутрішньогосподарського значення. Уточнення меж орних земель, сінокосів та пасовищ. Складання експлікації угідь. Обґрунтування проектних рішень організації угідь. Екологічне обґрунтування (експертиза) проекту. Економічне обґрунтування.

7. Задачі, зміст і методичні питання проектування системи сівозмін

Вимоги та нормативи використання орних земель. Поняття про сівозміни. Системи сівозмін. Типи і види сівозмін. Екологічні обмеження у використанні орних земель. Врахування агроландшафтних умов. Середній розмір, поля. Форми організації праці та їх взаємозв'язок з кількістю і розмірами сівозмін різних типів і видів, структура посівних площ. Динамічні сівозміни і умови їх проектування.

Порядок проектування сівозмін. Технологічні групи орних земель, їх використання під час проектування сівозмін.

8. Проектування сівозмін

Призначення ґрунтозахисних сівозмін. Визначення земельних масивів під ґрунтозахисні сівозміни. Врахування принципів контурно-меліоративної організації території (змитість ґрунту, ухил, потенційний змив ґрунту). Визначення еколого-технологічних груп земель (ЕТГ). Екологічні обмеження щодо використання деградованих схилів під ґрунтозахисними сівозмінами. Економічне обґрунтування виведення деградованих та малопродуктивних земель під залуження та суцільне заліснення.

Призначення і види кормових сівозмін, їх кількість і розміщення. Методика проектування. Склад і чергування сільськогосподарських культур у сівозмінах. Методика проектування розмірів, кількості та розміщення кормових сівозмін. Екологічні обмеження щодо використання орних земель у кормових сівозмінах. Економічні умови. Регулювання земельних відносин під час використання земель.

Кількість, види, розміри польових сівозмін, їх розміщення, залежність розмірів сівозмін від придатності орних земель та їх інвестиційної привабливості, рівня технічної оснащеності, умов розселення, організації виробництва, структури посівів та інше. Випадки проектування. Вимоги до розмірів і розміщення ділянок поза сівозміною. Проектування ділянок поза сівозміною.

9. Еколого-економічне обґрунтування проектування сівозмін

Варіанти проектних рішень. Показники і методика розрахунків обґрунтування проектних рішень. Зміст і значення агроекономічних, технічних і екологічних показників проекту.

Агротехнічні, лісомеліоративні, гідротехнічні та інші природоохоронні заходи. Баланс гумусу. Виробництво сільськогосподарської продукції, його вартість. Чистий доход. Забезпеченість с.-г. тварин кормами. Вартість земельного податку, сплата за оренду земель та ін.

Види полезахисних лісових смуг. Розміщення лісових смуг. Розміщення лісових смуг в умовах складного рельєфу. Ефективність проектних рішень. Варіанти проекту, економічне обґрунтування.

Види міжгосподарських та польових шляхів. Вимоги до їх розміщення. Врахування розміщення магістральних шляхів під час проектування польових шляхів. Формування земельних сервітутів щодо міжгосподарських шляхів. Варіанти проектних рішень, технічні та економічні показники, їх обґрунтування.

10. Екологічне, економічне та соціальне обґрунтування проектів землеустрою

Показники соціального, екологічного та економічного обґрунтування. Методи визначення капіталовкладень та їх окупність, окупність здійснення проектних заходів. Визначення народогосподарської та комерційної ефективності землепорядних заходів. Бюджетна ефективність.

11. Порядок розгляду та затвердження проектів землеустрою.

Оформлення і впровадження проектів землеустрою

Графічні матеріали проекту. Зміст і оформлення пояснювальної записки. Основні вимоги до розробки проектів землеустрою. Зміст і порядок погодження та затвердження проекту. Перенесення проекту на місцевість. Впровадження проектів землеустрою. Авторський нагляд.

12. Загальні відомості про геодезію

Предмет та задачі геодезії. Поняття про форму та розміри Землі. Референц-еліпсоїди Ф.М.Красовського. Рівнева поверхня. Елементи вимірювань на місцевості (горизонтальні проекції ліній, горизонтальні кути та кути нахилу, перевищення). Одиниці вимірювань, що застосовують в геодезії.

Карта, план, профіль. Види геодезичних зйомок, стадії робіт. Позначення точок на місцевості. Провіщування та вимірювання довжин ліній. Масштаби геодезичних зйомок.

Географічний та магнітний меридіани. Схилення магнітної стрілки. Азимути, румби, дирекційні кути. Зближення меридіанів. Поняття про системи координат. Географічні координати точок. Глобальна система визначення місцеположення (GPS). Місцева система прямокутних координат. Зональна система плоских прямокутних координат Гаусса-Крюгера. Полярні координати. Пряма та зворотна геодезичні задачі. Приріст координат. Передача дирекційного кута на лінію, координат та висоти на точку.

Суть теодолітної зйомки. Зйомочні геодезичні мережі. Способи вимірювання горизонтальних кутів. Вимірювання кутів способом прийомів.

Вимірювання кутів та довжин ліній. Способи визначення відстаней, недоступних для безпосередніх вимірювань. Зйомка подробиць місцевості. Прив'язка полігону до пунктів геодезичної мережі.

Способи визначення площ. Обчислення площі ділянки за результатами безпосередніх вимірювань у натурі. Визначення площі полігону за координатами його вершин. Графічний спосіб визначення площ. Застосування палеток. Будова та принцип роботи планіметра. Визначення площ угідь планіметром та їх ув'язка. Експлікація угідь.

Види нівелювання та їх точність. Геодезичні нівелірні знаки. Способи геометричного нівелювання. Випробування та перевірки нівелірів. Складання схеми нівелірних ходів. Ув'язка перевищень. Обчислення висот зв'язуючих та проміжних точок. Горизонт інструменту. Побудова плану та профілю траси. Профільна сітка. План прямих та кривих. Проектна лінія. Обчислення ухилу лінії та проектних висот точок. Робочі висоти. Знаходження положення та висоти точки нульових робіт.

Основні форми рельєфу. Способи зображення рельєфу на планах та картах. Горизонталі. Інтерполювання горизонталей. Розбивка квадратів. Нівелювання по квадратах. Обробка журналу нівелювання та складання плану з горизонталями.

13. Картографія

Поняття про картографічні проекції. Рівнокутна поперечна циліндрична проекція Гаусса. Шестиградусні та триградусні зони. Розграфлення та номенклатура топографічних карт. Головний масштаб карт. Визначення географічних та прямокутних координат точок на топокарті.

Визначення висот точок та перевищень між ними. Крутизна та ухил лінії. Побудова графіка закладень та користування ним. Побудова профілю лінії. Проведення лінії заданого ухилу. Визначення границь водозбірної площі.

Складання топографічного плану.

14. Земельне право

Предмет та система земельного права, земельні відносини та джерела земельного права. Право власності на землю. Право користування землею. Земельні сервітути та обмеження прав на землю. Набуття та реалізація права на землю. Гарантії прав на землю, її охорона та відтворення. Державне управління

в галузі земельних відносин. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення. Правовий режим земель житлової та громадської забудови. Правовий режим земель лісгосподарського призначення. Правовий режим земель водного фонду.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богіра М.С. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посібник / М.С. Богіра, В.І. Ярмолук. - К.: Аграрна освіта, 2011. - 416 с.
2. Будзяк В. М. Сільськогосподарське землекористування (економіко-екологічні та управлінські аспекти): монографія / В. М. Будзяк. К. : Оріяни, 2006. – 386 с.
3. Геодезія : підручник. Ч. 1 / Могильний С.Г., Войтенко С.П., ред. - Чернігів : Чернігівські обереги, 2002. - 408 с.
4. Добряк Д.С. Теоретичні засади сталого розвитку землекористування у сільському господарстві / Д.С. Добряк, А.Г. Тихонов, Н.В. Гребенюк. – К.: Урожай, 2004. – 136 с.
5. Земельний кодекс України з постатейними матеріалами: Зб. нормативно-правових матеріалів та судової практики: За станом на 1 лютого 2006р. /упор.: А.М. Мірошніченко. – К.: Фізична особа – суб'єкт видавничої справи Романчин Р.С., 2006. – С.720.
6. Земельний кадастр: навчальний посібник / А.Г. Мартин, О.В. Тихенко, Л.В. Паламарчук. - К.: Медінформ, 2015. - 550 с.
7. Земельне право України: підруч. /за ред. О.О.Погрібного, І.І. Каракаша. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Істина, 2013. – С.600.
8. Земельне право України: навч. посібник / І. І. Килимник, О. І. Міхно ; Харків. нац. ун-т міськ.госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 166 с.
9. Казьмір П.Г. Землевпорядне проектування: Організація угідь і сівозмін та впорядкування території сівозмін: Курс лекцій/ П.Г.Казьмір, Л.П. Казьмір. – Львів: ЛДАУ, 2007. – 97 с.
10. Кривов В.М. Основи землевпорядкування: навч. посіб. Для підготовки бакалаврів у вищ. Навч. закл. II-ІУ рівнів акредитації / В.М. Кривов. - К.: Урожай, 2008. – 324с.
11. Новаковський Л.Я. Соціально – економічні проблеми сучасного землекористування / Л.Я. Новаковський, М.А. Олещенко. – К.: Урожай, 2007. – 276 с.
12. Островський, А. Л. Геодезія : підручник. Ч. 2. / А. Л. Островський, О. І. Мороз, В. Р. Тарнавський. - Львів : Львів. політехніка, 2008. - 564 с.
13. Про Державний земельний кадастр: Закон України //ВВРУ – 2012- №8 – С.61.
14. Сучасні питання нормативної грошової оцінки земель: навчальний посібник / А.П. Вервейко, Л.В. Сухомлін, О.П. Гаража. – Х.: Стиль издат, 2012.

– 350 с.

15. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів: «Новий Світ-2000», 2006. – 336 с.

16. Третяк А.М. Землевпорядне проектування / А.М. Третяк. – К.: ІЗУ УААН, 2006.

17. Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: Монографія / А.М. Третяк. – Херсон: Грінь Д.С., 2012. – 440 с. – Бібліогр.: с. 380 – 394.

18. Шеремет А. П., Земельне право України: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ А. П. Шеремет – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 632с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Структура та критерії оцінки вступного випробування

Вступник має надати відповіді на три питання, які оцінюються як «зараховано» або «незараховано». Підсумкова оцінка «зараховано» виставляється за результатами трьох відповідей за умови, що кожна з них оцінена як «зараховано».

«Зараховано» одержують абітурієнти, які:

– всебічно, систематично і глибоко володіють матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну й ознайомлені з додатковою літературою, що рекомендована програмою. Розуміють взаємозв'язки основних понять дисципліни для професії, яку вони набувають. Проявляють нахил до наукової роботи;

– в загальному роботу виконали, але з певною кількістю помилок. Опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, що рекомендована програмою;

– знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою.

«Незараховано» одержують абітурієнти, які погано оволоділи навчально-програмним матеріалом, допускають велику кількість помилок під час виконання завдань, передбачених програмою та не можуть продовжувати навчання без додаткових знань з певної дисципліни.

ПИТАННЯ

додаткового фахового вступного випробування

1. Сучасні земельні відносини в Україні.
2. Державний земельний кадастр – основа розвитку земельних відносин, управління земельними ресурсами та їх оцінки.
3. Визначення та зміст права власності на землю.
4. Способи відновлення втрачених меж землекористувань.
5. Складові частини державного земельного кадастру та їх інженерно-правова обґрунтованість.
6. Картографічне зображення. Основні способи картографічного зображення об'єктів та явищ.
7. Порядок набуття права власності на землю фізичними та юридичними особами.
8. Сутність і порядок проектування земельних ділянок.
9. Державна земельна реєстрація земельних ділянок, її види та процедура проведення.
10. Кадастр населених пунктів та умови його проведення.
11. Способи технічного проектування і умови їх застосування при складанні проектів землеустрою.
12. Міжнародна карта масштабу 1:1000000, як основа номенклатури карт різних масштабів. Розграфлення та номенклатура топографічних карт.
13. Особливості проектування та перенесення в натуру земельних ділянок в умовах контурно-меліоративної організації території.
14. Кадастрові зйомки та спеціальні обстеження. Кадастрове зонування.
15. Компетенції органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо надання вилучення (викупу) земельних ділянок.
16. Класифікація проектів землеустрою. Стадійність у землевпорядному проектуванні.
17. Одиниці і способи вимірювання на місцевості. Горизонтальні прокладання ліній, горизонтальні кути, кути нахилу, площі ділянок, перевищення.
18. Економічна оцінка земель. Критерії економічної оцінки та їх використання.
19. Бонітування ґрунтів. Критерії та шкала бонітування.
20. Порядок передачі земельних ділянок державної власності у комунальну і комунальної у державну.
21. Зміст і завдання проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування вгідь.
22. Еколого-ландшафтне, ерозійне зонування при складанні проектів землеустрою сільськогосподарських підприємств.
23. Грошова оцінка земельних ділянок. Види грошової оцінки землі та майна.
24. Загальні принципи визначення координат за допомогою супутникових навігаційних систем.
25. Підготовчі роботи при складанні проектів землеустрою

- сільськогосподарських підприємств. Землевпорядні обстеження.
26. Державна геодезична мережа України: структура, стан, перспективи розвитку.
 27. Облік кількості та якості земель. Порядок його проведення.
 28. Поняття та основні види кадастрових систем.
 29. Поняття про картографічні проекції. Їх класифікація за характером спотворень.
 30. Постійне користування земельною ділянкою, умови його здійснення.
 31. Основні показники обґрунтування системи сівозмін та їх кількості.
 32. Кодова система проведення земельного кадастру в Україні.
 33. Карта: визначення, властивості, елементи. Класифікація карт.
 34. Форми організаційно-господарської структури управління господарства. Умови їх проектування.
 35. Поняття сервітутів, їх правова основа.
 36. Ступенева система проведення земельного кадастру в Україні.
 37. Земельний кадастр в адміністративному районі, умови його проведення.
 38. Порядок погодження та затвердження проекту відведення земельної ділянки для несільськогосподарських потреб.
 39. Трансформація, поліпшення, консервація земель. Умови їх проектування.
 40. Упорядкування територій природних кормових угідь. Порядок проектування і обґрунтування проекту.
 41. Земельно-кадастрова документація, її види та різновиди.
 42. Обчислення площ. Способи обчислення площ та їх точність.
 43. Рівні проведення землеустрою згідно Закону України «Про землеустрій». Зміст проектної документації.
 44. Державний земельний реєстр. Умови його заповнення.
 45. Статистико-математична обробка даних для земельного кадастру.
 46. Визначення оренди землі, орендарі, орендодавці, надання в оренду зі зміною цільового призначення земельної ділянки.
 47. Основні методи, що застосовуються в землевпорядному проектуванні.
 48. Основний та поточний облік земель.
 49. Визначення координат точок прямою та зворотною засічками.
 50. Поняття про поперечно-циліндричну проекцію Гауса-Крюгера.
 51. Порядок встановлення обмежень (обтяжень) щодо права користування та розпорядження земельною ділянкою.
 52. Інвентаризація земель як захід з забезпечення ведення ДЗК.
 53. Використання даних Державного земельного кадастру при регулюванні земельних відносин.
 54. Поняття територіального землеустрою. Основні фактори, які викликають необхідність проведення територіального землеустрою.
 55. Зміст договору оренди землі та порядок його укладання.
 56. Земельні торги та порядок їх проведення.
 57. Автоматизована система земельного кадастру, етапність її проведення. Характеристика публічної кадастрової карти.
 58. Основні показники для оцінювання конфігурації і компактності

землекористувань (землеволодінь). Методика їх розрахунку.

59. Нівелювання. Види нівелювання та їх точність. Способи геометричного нівелювання.
60. Графічний засіб відображення земельно-кадастрових відомостей. Види графічних документів.
61. Кадастрова служба в Україні та умови її функціонування.
62. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення.
63. Що відносять до недоліків землекористувань (землеволодінь).
64. Види сівозмін, елементи їх устрою.
65. Склад відомостей ДЗК та їх характеристика.
66. Суть тахеометричної зйомки. Електронне тахеометричне знімання.
67. Теодолітна зйомка. Основні геодезичні прилади, прокладання теодолітних ходів. Способи зйомки елементів ситуації.
68. Природоохоронні заходи, які відображаються в проектах землеустрою.
69. Основні балансові земельно-кадастрові документи (звіти та облікові), засоби отримання даних для складання балансу.
70. Галузеві земельні кадастри в Україні і умови їх проведення.
71. Поняття проектування виробничих підрозділів за спеціалізацією.
72. Топографічна зйомка місцевості. Призначення знімань, їх види та прилади, що застосовуються.
73. Особливості правового режиму земель житлової та громадської забудови.
74. Обов'язки та повноваження кадастрового реєстратора.
75. Орієнтування ліній на місцевості. Азимут, румб, дирекційний кут.
76. Рельєф місцевості. Основні форми рельєфу. Способи відображення рельєфу на картах.
77. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва при зміні цільового призначення.
78. Об'єкт, елемент та одиниця Державного земельного кадастру. Їх характеристика.
79. Принципи проведення державного і галузевого земельного кадастру.
80. Складові частини та елементи проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін і впорядкування вгідь.
81. Масштаб карти. Форми його вираження. Точність масштабу. Умовні знаки на картах.
82. Правовий режим земель лісогосподарського призначення та водного фонду.
83. Поняття про план, карту і профіль земної поверхні. Зміст топографічних планів і карт.
84. Принципи землевпорядного проектування. Основні етапи землевпорядного проектування.
85. Встановлення та зміна цільового призначення земель, їх правова обґрунтованість.
86. Законодавчі основи землеустрою сільськогосподарських підприємств. Сутність землеустрою, його мета, завдання і зміст. Роль землеустрою в організації раціонального використання і охорони земель в сільсько-

господарських підприємствах.

87. Сутність та задачі Проекту землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь.

88. Зміст проекту землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь.

89. Суть, види і принципи оцінки ефективності землеустрою.

90. Графічні матеріали проекту. Зміст і оформлення пояснювальної записки. Основні вимоги до розробки проектів землеустрою.

Розглянуто та схвалено вченою радою факультету інженерів землевпорядкування протокол № 5 від «08» лютого 2019 р.

Голова фахової атестаційної комісії

О. КНЯЗЬ